

Tanıtım

Tema: Orta Çağ Medeniyetleri

Konu: Orta Çağ'da Ticaret Yolları

Temanın Amacı: Orta Çağ'daki ticaret yollarının kendi çevresinde meydana getirdiği etkiyi sorgulayabilme

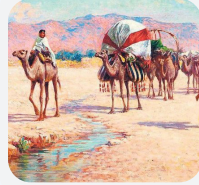
Anahtar Kavramlar: İpek Yolu, Baharat Yolu, Kervansaray, Bedesten, Ribat, Arasta, Han

Hazırlık Çalışmaları:

1. Orta Çağ'daki başlıca ekonomik faaliyetler neler olabilir?
2. Orta Çağ'da ticaret yolları üzerinde yük taşımak için hangi hayvanlar kullanılmış olabilir? Araştırınız.

Köprü Kurma

Uzun yıllardan beri üretici ile tüketici arasında tüccarlar aracılığıyla gerçekleşen mal alışverişi ticareti meydana gelmektedir. Ancak bu alış-veriş sonucunda yayılmış olan mallar, bizlere nasıl yayıldıkları hakkında bilgi vermemektedir. Tüccarlar, erken dönemlerde malların tedarikini ve taşınmasını ilk olarak denizaşırı ticaret altında yapmışlardır.

Antik Çağ'da, batıda Antik Yunan ve Roma Uygarlıkları, uzak doğuda Çin Uygarlığı gibi yeni ve birbirinden çok farklı imparatorluklar kurulmuş ve böylece Avrasya ekseninde denizaşırı ticaret yoğunlaşmıştır. Bu ticaret Çin'den başlayarak Anadolu ve Akdeniz aracılığıyla Avrupa'ya kadar uzanan ve dünyaca ünlü ticaret yolu olan İpek Yolu üzerinden gerçekleştirilmiştir. Batı ülkeleri Çin'den satın aldıkları İpeği, İpek Yolu üzerinden taşımışlardır. Ancak, Avrasya ekseninde meydana gelen Kavimler Göçü, ticaretin temelden sarsılmasına neden olmuştur. Hatta Roma İmparatorluğu'nda merkezi otoritenin çökmesine ve bununla birlikte başlayan çözümler ile de birçok şehrin yıkılmasına dahi neden olmuştur.

Orta Çağ'da Avrasya bölgesinde yeni imparatorlukların kurulması ve var olan imparatorlukların güçlenmesi ile denizaşırı ticaret yeniden ivme kazanmıştır. Bu dönemde, eskisine göre daha yoğun ve sistemli yapılan ticaret, Avrupa'nın gelişmesinde ve sadece kıtasal bir bölge olmaktan çıkıp, bir merkez haline gelmesinde etkili olmuştur.

Pusulanın icadı ile denizcilik gelişmiş ve ticaret yolları önemini yitirmeye başlamıştır. Osmanlı'nın ve diğer ülkelerin ticaret yolları üzerindeki denetimi ve uyguladığı yüksek vergiler nedeniyle Avrupalılar, Asya'ya daha ucuza ulaşabilmek ve oradan baharat ve benzeri maddeleri daha ucuza ve daha hızlı taşıyabilmek için yeni ticaret yolları aramaya başlamışlardır. Bu amaçla 15. ve 16. yy.larda coğrafi keşifler başlamıştır. Kristof Kolomb (1451 – 1506) kısa yoldan Hindistan'a ulaşmak amacıyla yola çıkmış, ancak Hindistan yerine Amerika kıtasına varmıştır.

Yukarıdaki metinden ve ön bilgilerinizden hareketle geçmişten günümüze uluslararası ticaretin gelişmesinde hangi faktörler etkili olmuştur? Nedenleri ile birlikte açıklayınız.

Öğrenciler metinden hareketle cevabı kendileri oluşturacaklardır.

Orta Çağ'da Ticaret Yolları

- Ticaret yolları; tarihin hemen her döneminde birleştirici niteliğinden ötürü toplumları bağlayan, devletleri birbirine yaklaştıran, kültür alışverişini sağlayan, farklı alanlarda meydana gelen gelişmeleri yaygınlaştıran, devletler arası siyasi ilişkileri artıran önemli bir unsur oluşturmuştur.
- Ticaret yollarında sadece ticari mallar taşınmamış, zamanla yollar mallarla birlikte bilgilerin, fikirlerin, inançların ve değerlerin de hareketine sahne olan önemli mekânsal varlıklar hâline gelmiştir.
- Orta Çağ'ın başlıca ticaret yolları; İpek Yolu, Baharat Yolu ve Kürk Yolu'dur. İpek Yolu; kuzeyinde "Kürk Yolu", güneyinde "Baharat Yolu", batısında ise "Kral Yolu" ile bağlantılı bir özellik gösterir.

İpek Yolu

- İpek Yolu, yüzyıllar öncesinde ticaret amacı ile kullanılmaya başlamıştı.
- Doğudaki Çin, Hindistan gibi ülkelere temin edilen ipek, baharat, kâğıt, porselen, değerli taşlar ve başka sağlanan ürünler, batıda Mısır ve Roma gibi ekonomisi zengin ülkelere ulaştırılmaya başlamıştı.
- Bu yolda taşınan ürünler içinde en çok revaçta olan ipek olduğu için yolun ismine "İpek Yolu" adı verilmiştir.

İpek Kozası

- İpek Yolu sadece tüccarların değil, aynı zamanda doğudan batıya ve batıdan doğuya bilgilerin, orduların, fikirlerin, dinlerin ve kültürlerin de yolu olmuştur.
- Tarihte İpek Yolu hakimiyeti için Çinliler, Türkler, Moğollar, Farslar, Araplar ve Ruslar mücadele etmiştir.
- Çin'in batıya doğru genişlemesi, İpek Yolu'nun doğu sınırının tamamen açılmasında ve önem kazanmasında önemli bir etken olmuştur.
- Romalılar ile Partlar arasında barış sürecinin başlaması İpek Yolu'nun batı bölümünün daha güvenli olmasını ve Uzak Doğu ile yapılan ticaretin canlanmasını sağlamıştır.

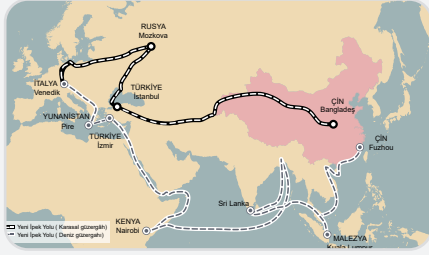
- İpek Yolu ticareti çoğunlukla ülkeler arası siyasi diplomasi-den önce gelmiştir.
- Çeşitli ülkelerin kendi içinde ya da komşu ülkeler arası yollardan ayrı olarak, bu yolların birleştiği en önemli tarihi yol olarak bilinir.
- Bu yolu önemli yapan nedenlerin başında;
  1. Çin'den Orta Asya üzerinden Ön Asya, Anadolu ve Hindistan- İran - Anadolu üzerinden Avrupa'ya kadar uzak alanlar arasında bağ kurması,
  2. Kurulan bu bağ üzerinde farklı ülkelerin ürettiği farklı malların taşınması,
  3. Farklı kültürler arası ilişkilerin gelişmesine araç olması gelir.
- İpek Yolunun başlangıcı Çin'in Hiyan ve Loyang şehirleri idi.
- Taklamakan Çölü'nden sonra İpek Yolu ikiye ayrılmaktaydı.

Taklamakan Çölü

- Bunlardan biri Taklamakan Çölü'nün kuzey kenarını, diğeri de güney kenarını takip ederek batıya doğru ilerliyor ve her iki yol Kaşgar şehrinde birleşiyordu.
- Kuzeyden giden yolun bir kolu Kaşgar'a ulaşıyordu.
- Taklamakan Çölü'nün güneyinden giden yol ise Kaşgar'a ulaşmak için Hotan ile Yarkent yolunu takip ediyordu.
- Kuzey yolu Semerkant, Buhara ve diğer şehirler üzerinden Karadeniz sahillerine, oradan da İstanbul'a ulaşıyor ve Avrupa'ya açılıyordu.
- Kaşgar'dan sonra Belh, Merv, Nişabur, Rey yolunu takip eden güney yolu ise Tebriz'den Anadolu'ya giriyordu.
- Çin, Orta Asya, Ön Asya ve Avrupa arasında dolaşımda olan malların başında at, araba, porselen, kumaş, kâğıt ve ipek geliyordu.
- Ayrıca baharat, parfüm, yeşim taşı, ilaç, aromalı bitkiler, şeker kamışı ve pamukta önemli ticari ürünlerdi.
- İpek Yolu tarih boyunca çevresindeki bölgeleri ekonomik olarak kalkındırmıştır.
- Karahanlı ve Gaznelilerin İpek Yolu'nun önemli şehirleri Hotan ve Kabil'i merkez olarak kullanmaları bu devletleri hızlı güçlendirmiştir.
- Moğolların Orta Asya hâkimiyeti ile İpek Yolu eski önemini kaybetmiştir.

Etkinlik 1

Günümüzde Asya ile Avrupa'ya daha somut bir ifade ile 28 ülkeyi biri birine bağlayan yeni İpek Yolu denilen 114 bin kilometrelik Trans - Asya Demir Yolu Ağı ile 141 bin kilometreyi bulan Asya Hızlı Demir Yolu ağı projeleri yürütülmektedir. Bu projeler bölgenin ekonomik ve ticari gelişmeleri ile stratejik bütünleşmesi açısından büyük önem taşır.

Bu projelerin Türkiye için de önemi büyüktür; Türkiye'nin doğu ile batı arasındaki tarihi köprülük misyonu için büyük önem arz eden Bakü - Tiflis - Kars Demiryolu Projesi ile Londra'dan kalkan bir tren Çin'e kadar gidebilecek.

Trans - Asya Demir Yolu Ağı'nın gerçekleşmesinin sizce Türkiye açısından önemi nedir? Kısaca yazınız.

Asya ülkelerindeki ekonomilerin genel olarak sahil bölgelerinde yer almasından dolayı, Trans-Asya Demir Yolu Ağı, bu ülkelerin başkentleri, önemli sanayi kentleri, tarım merkezleri, önemli deniz ve hava limanları, konteyner dağıtım merkezleri ve ulaşım merkezlerini birbirine bağlayacaktır. Bu yol ilgili ülkelerin ekonomik gelişmesi bakımından son derece büyük önem taşır.

Kürk Yolu

- Karadeniz'in Kuzey bölgesinden başlayarak (Don Nehri'nden) Altay ve Sayan Dağları üzerinden geçip, İpek yoluna paralel olarak ilerleyen ve son olarak Çin ülkesine ulaşan tarihi ticaret yoluna "Kürk Yolu" denir.
- İpek Yolu'nun kuzey bölgesinden paralel olacak şekilde ilerler.
- Bu yolların geçtiği bölgelerde daha çok kürk ticareti yaygın olduğu için adına "Kürk Yolu" denilmiştir.

- Kürk Yolu üzerinde; sincap, sansar, kakım tilki, samur, kunduz, vaşak, gelincik ve geyik gibi tüyleri güzel ve yumuşak olan hayvanların deri ve postları taşınmıştır.

Sansar

- Türkler ve Araplar arasında gelişen siyasi ve ekonomik faaliyetlerle birlikte Kürk Yolu ticaret de ciddi oranda değer kazanmış ve rol oynamıştır.
- Bu ticaret yolunun en yoğun kullanıldığı zaman aralığı 6 - 8. yy olarak görülmektedir.
- Bulgar halkı Kürk Yolunu izleyen bölgelerle İslamiyet'i tanımış ve benimsemiştir.
- Gerçekleşen bu durum İslami devletler arasında kürk ve diğer ticaret ağlarını genişletmiş ve Kürk Yolunun önemi daha fazla değer kazanmıştır.
- Asya Hun Devleti, I. Kök Türk Devleti, II. Kök Türk Devleti, Uygur Devleti, Oğuz Yabgu Devleti, Hazarlar ve İtil Bulgar Devleti bu yola zaman içinde hakim olmuşlardır.

Etkinlik 2

Aşağıdaki soruların cevaplarını araştırarak boş bırakılan yerlere yazınız.

- I. Tarihi İpek Yolu'nun geçtiği günümüz ülkelerinden üç adet ülke ismini yazınız.

Çin, Kırgızistan, Türkmenistan, İran, Türkiye

- II. Tarihi Kürk Yolu'nun geçtiği günümüz ülkelerinden üç adet ülke ismini yazınız.

Çin, Moğolistan, Kazakistan, Rusya, Kırım

Baharat Yolu

- İlk çağlardan itibaren Güney Asya'dan Avrupa'ya uzanan ana ticaret yolunun adıdır.
- Bazı baharatlar özellikleri itibarıyla sadece Güneydoğu Asya ve Hindistan'da yetişmekteydi.
- Baharat bundan yaklaşık 4000 yıl önce Hint Okyanusu ve Kızıldeniz üzerinden batıya taşınmaya başlamıştır.
- Başlangıç noktasını Endonezya'nın doğusundaki, baharat adaları olarak bilinen Maluku takımadaları oluşturuyordu.
- Endonezya'dan sonraki en önemli durak ise Seylan Adası, Hindistan'ın Kaliküt, Goa ve Diü limanlarıydı.
- Buradan sonra daha batıya doğru bir kol Hürmüz Adası üzerinden Basra Körfezi'ne yönelirken bir diğer kol Yemen ve Doğu Afrika sahillerine ulaşırdı.
- Bu kollardan birincisi kara yoluyla Bağdat, Şam, Halep ve ardından Bursa, İstanbul yoluyla Avrupa içlerine ulaşmaktaydı.
- İkinci kol ise Kızıldeniz üzerinden İskenderiye'ye varırdı.
- Böylece Arabistan coğrafyası, Mısır, Irak, Suriye ve Anadolu limanları tarih boyunca bu ticareten büyük pay almıştı.
- Özellikle Mısır'ın İskenderiye limanı, baharatın Akdeniz ile bulunduğu ve Avrupa'ya ihraç edildiği limanların başında gelmekteydi.
- 7. yüzyıldan itibaren baharat ticareti büyük oranda Müslüman tüccarların kontrolüne girmiştir.
- Bir ticaret merkezi de olan Mekke ve Cidde limanı baharat ticareti için önemli merkezlerdi.
- 12. yüzyıldan 16. yüzyıla kadar Mısır'daki Eyyübi ve Memlûk hâkimiyetleri dönemlerinde Kârimî tüccarları adı verilen Müslüman tüccarlar, güneyde baharat ticaretini kontrol altına tutmuşlardır.
- Doğu Akdeniz'de ise baharatı İtalyan tüccarlar Venedik başta olmak üzere yüksek talep gören Avrupa'ya taşımaktaydı.
- Portekiz'in Baharat Yolu civarında belirgin bir güç hâline gelmeye başlaması Osmanlıların tepkisine yol açtı.
- Osmanlılar, 16. yüzyıl başından itibaren bölgedeki ticareti de kontrol altına almışlardı.
- 17. yüzyıldan itibaren İngiltere ve Hollanda Doğu Hindistan şirketlerinin daha etkin hâle gelmesi, baharat ticaretinin Afrika'nın güneyine yönelmesine neden oldu.

- 18. yüzyıl sonunda İngiltere bölgedeki ticaret ağının büyük kısmını ele geçirmişti.
- 1869'da Süveyş Kanalı'nın açılması ile birlikte Akdeniz yeniden önem kazanmışsa da baharat ticareti eski görkemli günlerine geri dönememiştir.
- Baharatlar tarih boyunca ilaç yapımında, çeşitli yağların hazırlanmasında ve parfüm üretiminde de kullanılırdı.

Etkinlik 3

Aşağıda verilen özellikler ile ticaret yollarını eşleştiriniz.

İpek Yolu

Kürk Yolu

Baharat Yolu

Baharat Yolu

Başlangıç noktasını Endonezya'nın doğusundaki Maluku takımadaları oluşturuyordu.

İpek Yolu

Bu yolun hâkimiyeti için Çinliler, Türkler, Moğollar, Farslar, Araplar ve Ruslar mücadele etmiştir.

Kürk Yolu

İpek Yolu'nun kuzey bölgesinden paralel olacak şekilde ilerleyen yoldur.

İpek Yolu

Çin ile Batı ile arasında önemli ve yüksek miktarda ticaret yaşanmıştır.

Kürk Yolu

Bu ticaret yolunun en yoğun kullanıldığı zaman aralığı 6-8. yüzyıl olarak görülmektedir.

Baharat Yolu

Osmanlılar, 16. yüzyıl başından itibaren bölgedeki ticareti de kontrol altına almışlardı.

İpek Yolu

Taklamakan Çölü'nden sonra ikiye ayrılmaktaydı.

Kürk Yolu

Sincap, samur, kunduz, vaşak, gelincik gibi hayvan postları taşınmıştır.

Gıda ve alternatif tıp amaçlı baharatlar

Etkinlik 4

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

Türk tarihinde, Türk kültürünün temel unsurlarında İpek Yolu'nun önemi büyüktür. Türklerin yaşadığı geniş coğrafi bölgeleri bir birine bağlayan tek ulaşım yolu olan İpek Yolu, tüm Türk boylarını bir birine bağlarken, ticari ilişkilerini geliştirmiş, birlik ve beraberliklerini sağlamıştır. Döneminin kültür seviyesi çok yüksek büyük yerleşim birimlerinin kurulmasında ana rol oynamıştır. İpek Yolunun meşhur hale gelmesinde Türk devletlerinin de büyük rolü olmuştur. Bu devletler tarafından hazırlanan kervanlar, bu yolla doğudan batıya ve batıdan doğuya çeşitli ticaret mallarını taşıyorlardı. Türklerin bu yola ne kadar önem verdikleri bir Özbek atasözünde şöyle anlatılmaktadır: "Kainatta iki büyük yol vardır: Gökyüzünde Samanyolu, yer yüzünde İpek Yolu" (...) Büyük İpek Yolu üzerinde taşınan kalıcı şeylerden biri de dinler olmuştur. Budizm, kuzey güzergahı yoluyla Hindistan'dan Çin ve Japonya'ya gelmiştir. Hıristiyanlık İpek Yolu'nu kullanarak Çin sınırına kadar ulaşmıştır. Kısa süre içinde İpek Yolu'nun batı kısmı (Asya üzerinde gerçekleşen ticaret) Müslümanların kontrolüne geçmiştir. İslamiyet ilk olarak İpek Yolu üzerinde yer alan şehir merkezleri boyunca etkili olmuş ve daha sonra kırsal bölgelere kaymıştır. Orta Asya, Çin, Bengal ve daha sonra Endonezya'da askeri ve politik bir girişim olmadan Müslüman yerleşim yerleri olmuştur. Pers kökenli olan Zerdüştlük ve Mani dini de İpek Yolu üzerinden yayılmıştır.

I. Özbek atasözünde anlatılmak istenen nedir?

İpek Yolu'nun uzunluğu ve ticari gelişmişliği anlatılmak istenmiştir.

II. İpek Yolu aracılığı ile yayılma alanı bulan dinler hangileridir?

Budizm, Hristiyanlık, İslamiyet, Zerdüştlük ve Mani dinleri

III. İpek Yolu'nun Türk tarihine katkıları nelerdir?

Türk boylarının bir araya gelmesinde, Türkler arasında birlik ve beraberliğin sağlanmasında, Türklerin kültür seviyesinin artmasında ve İslamiyet'in Türkler arasında yayılmasında İpek Yolu'nun tarihi önemi vardır

Orta Çağ'da Ticari Mekanlar

Kervansaray

- Şehirler arasındaki yollar üzerinde kervanların çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapılmış mekânlara denilmektedir.
- Bu yapılar, kervanların güvenliği kadar kervanlarla yolculuk yapan kişilerin her türlü ihtiyacını karşılayacak şekilde düzenlenmiştir.
- Yaklaşık 30 - 40 kilometre aralıklarla kervansaraylar yaptırılmıştır.
- Barınma ve yemek imkânları vardır.
- Hamam, mescit, eczane ve gerektiğinde hekim, hayvanlar için yem, nalbant, veteriner, araba tamiri gibi hizmetler sunulmuştur.
- Kervansaraylar hem ticari hem de meskun mahal dışında olduğu zamanlarda askeri nitelikte yapılarıdır.

Bedesten

- Günümüzde kapalı çarşı olarak nitelendirilmektedir.
- İçerisinde değerli mücevherat, silah, kumaş gibi eşyaların ve diğer değerli eşyaların satıldığı çarşıdır.

Ribat

- İslamiyet'in ilk dönemlerinde daha çok korunma ve savunma amaçlı olarak inşa edilen yapılardır.
- Sınırların genişlemesi ile iç bölgelerde kalan ribatlar ticari konaklama amacıyla kullanılmaya başlandı.

Arasta

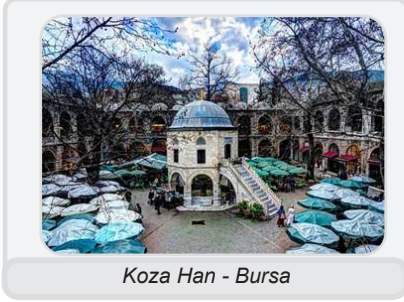
- Aynı esnaf grubuna ait dükkanların bir sokak üzerinde sıralanması ile meydana gelen mekanlardır.

Arasta - Bergama

Han

- Kervanların indiği, malların depolandığı, atölyelerin bulunduğu ve ticaretin yapıldığı yerlerdir.

Koza Han - Bursa

Örnek 1

İslamiyet öncesi dönemde Türk devletleri ile Çin arasında aşağıdaki ticari yollardan hangisinde hâkimiyet kurmak için mücadeleler uzun süre devam etmiştir?

- A) Amber Yolu   B) Baharat Yolu   C) İpek Yolu
D) Tuz Yolu   E) Trans – Sahra Yolu

İslamiyet öncesi dönemde Türk devletleri ile Çin çevresindeki bölgeden İpek Yolu geçtiği için taraflar arasında bu yola hakim olabilmek için uzun süre mücadeleler yaşanmıştır. Cevap C

Örnek 2

Aşağıdakilerden hangisi İlk ve Orta Çağlarda ticari mekanlar arasında gösterilemez?

- A) Limanlar   B) Hanlar   C) Ribatlar
D) Arasta   E) Avasım

Avasım, Abbasiler Dönemi'nde Bizans sınırında Türklerden kurulan askeri şehir olup ticari bir mekan değildir. Cevap E

Etkinlik 5

Aşağıda verilen bilgiler ile görselleri doğru eşleştiriniz.

Rabat-ı Şerif /
İranBedesten /
Edirne

Arasta / Kayseri

Mersin Limanı

Uzay

Sultan Hanı /
Aksaray

- I. İçerisinde değerli mücevherat, silah, kumaş gibi eşyaların ve diğer değerli eşyaların satıldığı çarşıdır.
- II. Şehirler arasındaki yollar üzerinde kervanların çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yapılmış mekânlara denilmektedir.
- III. İslamiyet'in ilk dönemlerinde daha çok korunma ve savunma amaçlı olarak inşa edilen yapılarıdır.
- IV. Aynı esnaf grubuna ait dükkanların bir sokak üzerinde sıralanması ile meydana gelen mekanlardır.
- V. Kervanların indiği, malların depolandığı, atölyelerin bulunduğu ve ticaretin yapıldığı yerlerdir.
- VI. Gemilerin yük almalarına ya da yük boşaltmalarına yarayan doğal ya da yapay yerlerdir.

Örnek Cevap Anahtarı

1.C 2.E

1. Orta Çağ'da Kral Yolu aşağıdaki hükümdarlardan hangisine atfen yapıldığı için "Kralın Yolu" olarak da adlandırılmıştır?
- A) Darius   B) Midas   C) Justinianus
D) Augustos   E) Attila

2. Ticaret yollarında sadece ticari mallar taşınmamış, zamanla yollar mallarla birlikte bilgilerin, fikirlerin, inançların ve değerlerin de hareketine sahne olan önemli mekânsal varlıklar hâline gelmiştir.

Buna göre ticaret yolları ile ilgili,

- I. toplumları birbirine yakınlaştırdığı,
II. sınıf ayırımına neden olduğu,
III. etkileşime ortam hazırladığı

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III

3. Orta Çağ'da kervansaray ve han gibi yapıların aşağıdakilerden hangisine yönelik hizmet verdiği söylenebilir?
- A) Kültürel hayatı canlandırmaya
B) Ticari faaliyetleri geliştirmeye
C) Mutlak otoriteyi güçlendirmeye
D) Orduya asker yetiştirmeye
E) Dinsel mimariyi geliştirmeye

4. İpek Yolu'nda ticareti yapılan başlıca ürün ipeki ve 'tüccarlar, Çinlilerden satın aldıkları ham ya da işlenmiş ipeklileri, kullanılmak üzere Roma İmparatorluğu'na götürüyorlardı.' Ancak ipek tek ürün değildi. Örneğin Çin'de ipek dışında el yapımı porselen tabak ve vazolar ve çeşitli el işçiliği ürünler de ticaret konusuydu.

Buna göre,

- I. Roma'nın ipek ihtiyacını Asya'dan karşıladığı,
II. Çin ve Roma arasında ticari ilişkiler olduğunun,
III. İpek yolu ticaretinin Çin tekelinde geliştiği

yorumlarından hangileri yapılabilir?

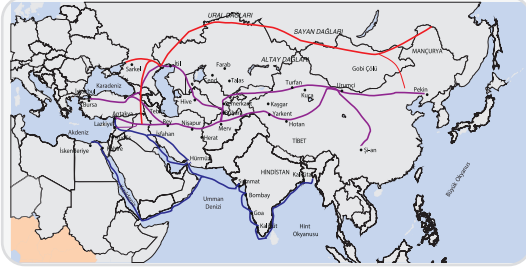
- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

5. Lidyalılar, Kral Yolu üzerinde kendileri gibi tüccar kavimler olan doğudaki Asurlular ve Batı Anadolu kıyılarındaki İyonlar arasında transit ticaret yaparak zenginleşmişlerdir. Madeni parayı icat etmelerinin yanı sıra pazarlar kurarak alışverişi günlük hayatın bir parçası hâline getirmişlerdir.

Buna göre Lidyalıların bu faaliyetlerinin aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenemez?

- A) Ekonomik hayatın canlanmasına
B) Ticari faaliyetlerin hızlanmasına
C) Toplumsal refahın artmasına
D) Bilgi alışverişinin yaygınlaşmasına
E) Ülke sınırlarının genişlemesine

6.

Orta Çağ'ın ticaret güzergahlarını gösteren haritaya bakarak,

- I. Kürk Yolu'nun Karadeniz'in kuzeyinden geçtiği,
- II. İpek Yolu'nun Anadolu ve Orta Asya için önemli bir gelir kaynağı olduğu,
- III. Baharat Yolu ile İpek Yolu'nda aynı ürünlerin taşındığı

bilgilerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

7. İpek Yolu, İlk ve Orta Çağlarda Çin ve Orta Doğu ile Batı ülkeleri arasındaki transit kara ticaretinde kullanılan en işlek ticaret yoludur. Bu yol, tarih boyunca hem geçtiği bölgeleri iktisadi açıdan kalkındırıp halkın refah seviyesini yükseltmiş hem de Doğu - Batı kültür ve uygarlıkları için bir köprü olmuştur.

Buna göre İpek Yolu'nun,

- I. birçok ulusun birbiriyle tanışması,
- II. kültürel birikimin paylaşılması,
- III. özgün bir kültürel yapı oluşması

durumlarından hangileri üzerinde etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

8. Orta Çağ'da İpek Yolu ticaretine hâkim olmak için Asya ve Avrupa'daki devletler birbirleriyle mücadele etmişlerdir.

Buna göre,

- I. İpek Yolu hâkimiyetinin siyasi üstünlük göstergesi olduğu,
- II. devletlerin gelirlerini artırmak istedikleri,
- III. savaşların sadece ekonomik nedenlere bağlı çıktığı

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) I, II ve III

9. Kral Yolu'nun aşağıdaki hangi iki bölge arasında ticari faaliyetlerin gelişmesine daha çok katkı sağladığı söylenebilir?

- A) Asya - Kuzey Afrika
B) Anadolu - Mezopotamya
C) Anadolu - Balkanlar
D) Kafkasya - Mezopotamya
E) Balkanlar - Kafkasya

10. İpek transit ticaretini elinde tutan Ak Hun Devleti'ne karşı Sâsânîlerle anlaşarak ittifak kuran Türk devleti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hunlar
B) Kök Türkler
C) Uygurlar
D) Avarlar
E) Hazarlar

Cevap Anahtarı

1.A 2.D 3.B 4.D 5.E 6.D 7.D 8.C 9.B 10.B